

Πρωτίστως ὡς πρὸς τὰ πρόσωπα. Τὸ **70** ἐπικυροῖ τὸ γεγονός, ὅτι ἡ σύζυγος τοῦ ἐν ἔτει 1824 ἀποβιώσαντος Ἰωάννου Κ. Μπάου (**42**) ὠνομάζετο Αἰκατερίνη καὶ ἐπομένως ὅτι τὰ ἐν **43** μνημονευόμενα τέκνα αὐτοῦ ἦσαν ἐκ τοῦ μετ' αὐτῆς γάμου. Ἐπίσης ἐκ τῶν τριῶν **69-71**, ὅτι αὕτη ἐξηκολούθει νὰ εὐρίσκεται ἐν τῇ ζωῇ κατὰ τὸ ἔτος 1825 εἰς ὃ ἀναφέρονται τὰ ἔγγραφα. Ἡ ἀσκοῦσα τὰ δικαιώματά της Μοσχουδάκι εἶναι ἐκείνη, ἣτις τὸ προγενέστερον τῆς συντάξεως τῶν παρόντων ἐγγράφων ἔτος ὑπανδρεύθη τὸν Ἀποστόλην Γρυπάρην, υἱὸν τοῦ Νικολάκη Γρυπάρη, προσαγορευόμενον καὶ *τζελεπῆ* (**50, 59, 69**) καὶ ἀποβιώσαντα μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1806 καὶ 1812 (**66, 68**). Ἐπ' ἀφορμῇ δὲ τοῦ γάμου της τούτου παρεδόθησαν ὑπὸ τοῦ Πέτρου Κωνσταντίνου Μπάου εἰς τὸν σύζυγον αὐτῆς Ἀποστόλην τὰ ἐν τῷ ἐγγράφῳ **46** περιγραφόμενα πράγματα. Ἐξ αὐτοῦ δὲ καὶ ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ πρὸς τὰ παρόντα ἐξάγεται, ὅτι ἔκτοτε εἶχεν ἀρχίσει ἡ διένεξις μεταξὺ τοῦ Μοσχουδακιοῦ καὶ τῶν πρὸς πατρὸς συγγενῶν της. Διὸ καὶ τὰ ἐν τῷ **46** πράγματα παραδίδει οὐχὶ θεῖος της ἐκ πατρός, ἀλλ' ἄλλος, συγγενὴς της βεβαίως καὶ αὐτός, ὁ Πέτρος Κωνσταντίνου Μπάου (στίχ. 104), περὶ οὗ βλέπε τὸ αὐτὸ ἔγγραφο. Τὰ περιγραφόμενα καὶ παραδιδόμενα πράγματα εἶναι *μητρικά* τῆς Μοσχουδακιοῦ (στίχ. 2-3). Πατρικά δὲν τῆς παραδίδονται. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ δὲ τοῦ αὐτοῦ γάμου τοῦ γαμβροῦ Ἀποστολάκη Γρυπάρη, ἡ μήτηρ Μαρία ἐπροίκισεν αὐτόν, συνταχθέντος τοῦ ἐγγράφου **45**.

Καὶ εἰς τὰ τρία ἔγγραφα, δηλ. τόσον εἰς τὸ **43** ὅσον καὶ εἰς τὰ παρόντα **69** καὶ **70**, αἱ αἰτιάσεις στρέφονται κατὰ τῶν αὐτῶν προσώπων. Πρωτίστως κατὰ τῆς Αἰκατερίνης, τῆς συζύγου τοῦ ἐν ἔτει 1824 ἀποβιώσαντος Ἰωάννου Κ. Μπάου. Συγχρόνως κατὰ τῶν υἱῶν τοῦ τελευταίου τούτου καὶ τῆς Αἰκατερίνης. Εἰς τὸ **43** ὅμως ἐναντίον αὐτῶν παραπονεῖται ἡ ἀδελφὴ τῶν τελευταίων καὶ ἐπομένως θυγάτηρ τῆς Αἰκατερίνης καὶ τοῦ Ἰωάννου Μπάου. Εἰς τὰ **69** καὶ **70** ἡ ἐγγονὴ τῆς Αἰκατερίνης ἐκ τοῦ (ἀποβιώσαντος) υἱοῦ αὐτῆς Κωνσταντίνου Ἰωάννου Μπάου καὶ ἐπομένως ἀνεψιὰ τῶν ἄλλων τέκνων της καὶ ἐπομένως καὶ τῆς Μαρίας Ἰωάννου Μπάου. Ἀντικείμενον τῆς διαφορᾶς εἰς μὲν τὸ **43** εἶναι ἡ περιουσία τοῦ ἀποβιώσαντος Ἰωάννου Μπάου, πατρὸς τῆς Μαρίας, εἰς δὲ τὰ **69** καὶ **70** ὡς ἀντικείμενον φέρεται ἡ περιουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἰωάννου καὶ πατρὸς τοῦ Μοσχουδακιοῦ Κωνσταντίνου Μπάου. Ἀλλ' ἐνῶ εἰς τοὺς κατὰ τὸ βυζαντινορωμαϊκὸν δίκαιον σκεπτομένους φαίνεται πολὺ φυσικὸν νὰ ἔχουν ἀξιώσεις ἡ Μαρία ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ πατρὸς της Ἰωάννου καὶ τὸ Μοσχουδάκι ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ ἰδιοῦ της πατρὸς Κωνσταντίνου, διότι καὶ ἡ Μαρία, ὡς θυγάτηρ τοῦ Ἰωάννου, ἦτο καὶ κληρονόμος του καὶ τὸ Μοσχουδάκι, ὡς θυγάτηρ τοῦ Κωνσταντίνου, ἦτο κληρονόμος τούτου, παραμένει πρόβλημα διὰ τοὺς κατὰ τὸν ἴδιον πάντοτε τρόπον σκεπτομένους, ποίαν ἀνάμιξιν καὶ μάλιστα τόσον ἔντονον, ὥστε ἐναντίον αὐτῆς νὰ στρέφονται τὰ βέλη εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις, δύναται νὰ ἔχη ἡ Αἰκατερίνη Ἰωάννου Μπάου, μήτηρ τῆς Μαρίας καὶ μάμμη (λαλά, στίχ. 1 τοῦ **69** καὶ 1 τοῦ **70**) τοῦ Μοσχουδακιοῦ. Ἡ τελευταία αὕτη ὡς σύζυ-

γος, μόνον ὡς ἄπορος καὶ ἄπροικος χήρα εἶναι δυνατόν νὰ ἐκληρονόμησε τὸν ἀποβιώσαντα σύζυγόν της Ἰωάννην (βλέπε Σ. ΖΩΓΡΑΦΟΥ, *Ἡ νόμιμος μοῖρα τῆς ἀπόρου χήρας*, Ἀθῆναι 1917· Γ. ΜΑΡΙΔΑΚΗ, *Τὸ ἀστικὸν δίκαιον ἐν ταῖς Νεαραῖς τῶν βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων*, Ἀθῆναι 1922, σελ. 300 ἐπ· Η. MONNIER, *Les Nouvelles de Léon le Sage*, Bordeaux 1923, σελ. 178, Β'. ἐπ· Κ. ΡΟΚΑ, *Τὸ κληρονομικὸν δικαίωμα τῆς ἀπόρου χήρας*, Ἀθῆναι 1932, σελ. 13 ἐπ.). Εἶναι δυνατόν βεβαίως νὰ ἐκληρονόμησε τοῦτον ἐκ διαθήκης. Ὡς ὅμως ἐκ τοῦ 43 προκύπτει, ἡ θυγάτηρ αὐτῆς Μαρία προσπαθεῖ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ὁ πατήρ αὐτῆς Ἰωάννης κατέλιπε διαθήκην καὶ ἐν συνεχείᾳ τὸ περιεχόμενον αὐτῆς, ἐφ' ὧν παρέχει τὴν ἔγγραφον μαρτυρίαν ὁ πνευματικὸς πατήρ Παπαγαβριήλ Ρωμανός. Ἐμμέσως ἐπομένως προκύπτει ὅτι διαθήκη τοῦ Ἰωάννου Μπάου δὲν εὗρέθη καὶ ὅτι ἡ ἀνυπαρξία διαθήκης τοῦ Ἰωάννου Μπάου συνδέεται μὲ δικαιώματα καὶ ἐξουσίας τῆς Αἰκατερίνης συζύγου αὐτοῦ καὶ μητρὸς τῆς Μαρίας. Ἀμφότερα δὲ ἦσαν τοιαῦτα, ὥστε νὰ ἐπηρεάζουν καὶ τὰ δικαιώματα τῆς ἐκ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς Κωνσταντίνου ἐγγονῆς Μοσχουδακιοῦ ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ τελευταίου τούτου καὶ πατρός της. Ρωμαῖστὶ ὅμως τοῦτο δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ συμβαίῃ, διότι, ἐφ' ὅσον δὲν ὑπῆρχε τυχὸν διαθήκη τοῦ Κωνσταντίνου διάφορα ὁρίζουσα, κληρονόμος τούτου ἡ θυγάτηρ του μόνον ἢ καὶ ἄλλα τυχὸν ὑπάρχοντα τέκνα του ἠδύναντο νὰ εἶναι, οὐδεμίαν δὲ ἀνάμιξιν εἰς τὴν κληρονομίαν ἠδύναντο νὰ ἔχῃ ἡ μάμη αὐτῆς καὶ μήτηρ τοῦ πατρός της Αἰκατερίνης, πολλῶ μᾶλλον, οἱ θεῖοι ἀδελφοὶ τοῦ πατρός της. Εἰς ἀμφότερα τὰ ἔγγραφα 69 καὶ 70 ἡ αἰτία τοῦ Μοσχουδακιοῦ στρέφεται ἀπὸ κοινοῦ κατὰ τῆς μάμης αὐτῆς καὶ τῶν θείων της, μὲ ἐλαφρὰν ἑξάρσιν μάλιστα κατὰ τῆς μάμης, ἥτις καὶ διὰ τοῦτο προηγεῖται ἐν τῇ μνεΐᾳ ἐκείνων, καθ' ὧν παραπονεῖται: ἐπειδὴ ἡ λαλᾶ μου καὶ οἱ ἐκ πατρὸς θεῖοί μου ζητοῦν νὰ μοῦ ἀφαιρέσωσι κλπ. (στίχ. 1-2 τοῦ 69) ἔχουσα διαφορὰν μετὰ τῆς λαλᾶς μου Κυρίας Αἰκατερίνης καὶ τοῦ υἱοῦ της κυρίου Πέτρου Ἰωάννου Πάου κλπ. (στίχ. 1-2 τοῦ 70). Καὶ πρέπει νὰ προσέξῃ ὁ θέλων νὰ λύσῃ τὸ πρόβλημα ἰδιαιτέρως τὸ γεγονός, ὅτι εἰς τὸ δεύτερον, τὸ 70, ὁ Πέτρος Μπάος δὲν ἀποκαλεῖται ἀπὸ τὴν παραπονουμένην «θεῖος» ἀλλ' υἱός της, δηλ. υἱὸς τῆς μάμης της, τοῦ βάρους τοῦ παραπόνου πίπτοντος ἐπὶ τῆς μάμης, ἥτις εἶναι τὸ κύριον πρόσωπον, ἡ ἄρχουσα φυσιογνωμία, ἐνῶ ὁ Πέτρος εἶναι πρόσωπον δευτερεύον, οἶονεὶ ὑποτελὲς εἰς τὴν πρώτην. Τούναντίον εἰς τὸ 69, ὅπερ χρονολογικῶς προηγεῖται, μνημονεύονται οἱ ἐκ πατρὸς θεῖοι, ἥτοι πλείονες· οὗτοι δὲ ἦσαν, ὡς εἶναι ἐκ τοῦ 43 γνωστόν, ὁ Πέτρος, ὁ τοῦ 70 καὶ ὁ Νικόλαος. Μᾶλλον ἀπίθανον εἶναι ὅτι ὁ δεύτερος κατὰ τὸ τρίμηνον διάστημα τὸ μεσολαβῆσαν μετὰ τῆς συντάξεως τοῦ πρώτου καὶ τοῦ δευτέρου ἐγγράφου ἀπεβίωσεν. Ἀλλοῦ ἐπομένως πρέπει ν' ἀποδοθῇ ἡ μνεΐα τοῦ Πέτρου μόνον ἐν τῷ δευτέρῳ καὶ μάλιστα ὡς «υἱοῦ» τῆς μάμης. Εἶχε βεβαίως καὶ ἐκ πατρὸς θείας τὸ Μοσχουδάκι, ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω· τὸ μαρτυρεῖ τὸ 43: τὴν Ἑλένην, τὴν Μαρίαν καὶ τὴν Ὑμεναίαν. Ἡ Μαρία ὅμως δὲν ἦτο δυνατόν ν' ἀδι-

κήση τὸ Μοσχουδάκι, διότι καὶ αὐτὴ ἀπὸ τὰ ἴδια πρόσωπα φέρεται ἀδικουμένη εἰς τὸ 43. Αἱ ἄλλαι δύο θὰ ἴδωμεν διατὶ δὲν εἶναι δυνατόν καὶ αὐταὶ νὰ ἀδικοῦν τὸ Μοσχουδάκι καὶ τὴν Μαρίαν.

Τὴν κλεῖδα πρὸς λύσιν τοῦ προβλήματος νομίζω ὅτι παρέχει τὸ 42. Ἐκεῖ ἡ μήτηρ Αἰκατερίνη, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συζύγου της Ἰωάννου Μπάου, παρέχει αὐτὴ πληρεξουσιότητα εἰς τὸν υἱὸν της Κωνσταντῖνον — δηλ. τὸν βραδύτερον ἀποβιώσαντα πατέρα τοῦ Μοσχουδακιοῦ — ὅπως εἰσπράξῃ ὅχι μόνον τὰς ἐπ' ὀνόματι τοῦ συζύγου της ὁμολογίας τὰς ἐν τῷ πληρεξουσίῳ ἀναφερομένας, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ τούτου τοῦ πληρεξουσίου υἱοῦ της. Τὴν ἐκ τοῦ γεγονότος αὐτοῦ προκύπτουσαν νομικὴν ἀπορίαν, ἐθεώρησα ὡς δυναμένην πιθανῶς νὰ λυθῇ ἐκ τῆς συνδρομῆς ἣν παρέχει τὸ 45 καὶ τὰ παρόντα ἔγγραφα, εἰς ἃ καὶ παρέπεμψα. Ὄντως δὲ διὰ τῶν παρόντων ἐγγράφων ἐπιχέεται νέον φῶς ἐπὶ τοῦ ζητήματος. Ὡς ἐπανειλημμένως προσεπάθησα νὰ καταδείξω, ἐξ ἀφορμῆς πλείστων ἐγγράφων τοῦ παρόντος εἰς τὰ ὁποῖα συγκαταλέγονται καὶ τὰ 44, 45 καὶ 46, ἐν Σίφνῳ ἴσχυεν ἡ οἰκογενειακὴ κοινοκτημοσύνη, ἣτις ἀποτελεῖ θεσμὸν ἀναγόμενον εἰς τὸ ἀρχαῖον ἐλληνικὸν δίκαιον, ἰσχύσαντα κατὰ τὰ στάδια τῆς ἱστορικῆς ἐξελίξεως τοῦ ἐλληνικοῦ δικαίου καὶ ὁ ὁποῖος διεῖπε τὰς οἰκογενειακὰς, περιουσιακὰς καὶ συγγενικὰς σχέσεις αὐτοῦ καὶ ἐπέζησεν ἐν τῷ δημόσει δικαίῳ μέχρι τῶν νεωτέρων χρόνων. Ἐπὶ κεφαλῇ τῆς κοινοκτημοσύνης ταύτης ἦτο ὁ πατήρ. Ἦντο ὅμως διὰ τοὺς μετακλασικούς τῆς ἱστορίας τοῦ ἐλληνικοῦ δικαίου χρόνους, οἱ οὗτοι εἶναι ἐξαιρετικῶς ἐξαιρετικῶς τὸν πατέρα ἐν τῇ ἀσχηγίᾳ ἀποβιόντα ἢ τίς ἄλλος ἐκτός πιθανῶς τοῦ πρεσβυτέρου υἱοῦ, ἥδη ἐκ τῶν ἐγγράφων τῆς Σίφνου προκύπτει, νομίζω, ὅτι τὸν διαδέχεται ἡ σύζυγος καὶ μήτηρ. Αὐτὴ διοικεῖ τὴν περιουσίαν. Δὲν γνωρίζομαι βεβαίως μέχρι ποίου σημείου ἐκτείνονται χρονικῶς τὰ πρὸς διοίκησιν ταῦτα δικαιώματα καὶ ἡ ἐξουσία της. Τὸ 42 ὅμως μᾶς ἀποδεικνύει ὅτι ταῦτα ὑπῆρχον μέχρι μάλιστα τοῦ σημείου, ὥστε ἡ μήτηρ Αἰκατερίνη ἐν τῇ ιδιότητι της ταύτης προφανῶς, νὰ διορίζῃ πληρεξούσιον τὸν υἱὸν της, ἵνα εἰσπράξῃ καὶ αὐτὰς τὰς ὀφειλάς, αἵτινες στηρίζονται ἐπὶ ὁμολογιῶν ἐκδεδομένων ἐπ' ὀνόματι τοῦ πληρεξουσίου τούτου υἱοῦ της, ἀλλ' ἀνηκούσας εἰς τὴν οἰκογενειακὴν περιουσίαν κατὰ τὰ ἐπ' ἀφορμῇ τοῦ 41 ἀναπτυσσόμενα, αἵτινα διὰ τοῦ παρόντος ἐνισχύονται, τῶν ὀφειλετῶν καλουμένων, ἐπειδὴ οὗτος διὰ τοῦ πληρεξουσίου καθίσταται ἄμεσος ἀντιπρόσωπός της (θέλετε γνωρίσει εἰς πρόσωπον ἐδικόν μας, 42, στίχ. 2), αὐτῷ παραδώσειν κεφάλαια καὶ διάφορα, καὶ θέλετε λάβειν παρ' αὐτοῦ ἀποδεικτικόν, τὸ ὁποῖον ἔχει τὴν δύναμιν ὡς νὰ ἦτο παρ' ἐμοῦ τῆς ἰδίας καμωμένον (42, στίχ. 3-5). Ἄρα ἡ Αἰκατερίνη ἔπρεπεν αὐτὴ νὰ δώσῃ τὴν περὶ εἰσπράξεως ἀπόδειξιν, διότι ταύτης μόνον ἡ ἀπόδειξις εἶχεν ἀξίαν διὰ τοὺς ὀφειλέτας, οἵτινες εἰς αὐτὴν ἔπρεπε νὰ καταβάλουν, ἵνα θεωρηθῇ ἡ ὀφειλὴ των ὡς ἐξοφληθεῖσα. Πρέπει ἐπὶ πλέον νὰ παρατηρηθῇ καὶ τὸ ἑξῆς: ὅτι εἰς τὸ 42 ἡ Αἰκατερίνη πληρεξούσιον αὐτῆς καθιστᾷ τὸν υἱὸν της Κωνσταντῖνον. Μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ χρησιμοποιεῖ τὸν Πέτρον, ἐναντίον τοῦ ὁποίου στρέφονται, καίτοι, καθὼς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ἐλέχθη, καθ' οἷον δευτερεύοντα λόγον, τὰ βέλη τοῦ Μοσχουδακιοῦ. Τοῦ Νικολάου δὲν γίνεται μνεία. Ἄν δὲ ὑποτεθῇ ὅτι ὁ Παπαγαβριήλ, μαρτυρῶν περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν τέκνων τοῦ ἀποβιώσαντος Ἰωάννου Μπάου, μνημονεύει ταῦτα οὐχὶ μόνον κατ' ὄνομα, ἀλλὰ καὶ κατὰ σειρὰν ἡλικίας, ὅπερ νομίζω λίαν πιθανόν, εἶναι φανερόν ὅτι ἡ συγχρόνως μήτηρ καὶ μάμη Αἰκατερίνη πάντοτε ἐνήργει διὰ τοῦ πρεσβυτέρου υἱοῦ. Ἴσως διότι μετὰ τὸν θάνατον αὐτῆς, αὐτὸς θὰ εἶχε τὸν λόγον εἰς τὴν οἰκογενειακὴν κοινοκτημοσύνην, ἐκδηλούμενον κατὰ τρόπον ὃν δὲν δύναμαι νὰ καθορίσω, τό γε νῦν ἔχον, χωρὶς ποσῶς νὰ θέλω νὰ ὑποστηρίξω ὅτι ὁ πρεσβύτερος ὑπεισήρχετο ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὴν νομικὴν θέσιν τῆς μητρὸς, περιοριζόμενος, ὥς εἰκάζω, εἰς τὴν ἐπιστάσιαν τῆς διανομῆς τῆς διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἀρχηγοῦ μητρὸς λυομένης οἰκογενειακῆς κοινοκτημοσύνης. Δὲν ἰσχυρίζομαι ὅτι λύω ἱκανοποιητικῶς τὸ τελευταῖον τοῦτο ζήτημα τοῦλάχιστον. Πάντως, ἂν δὲν συμβαίῃ τοῦτο, σχετικόν τι, παρεμφερὲς ἢ παραπλήσιον λαμβάνει χώραν. Εἰς τὸν Νικόλαον, τὸν τρίτον υἱὸν τῆς, ὥς νεώτερον, ἂν ὑποτεθῇ ὅτι ζῇ, δὲν «πέφτει λόγος». Ὅφειλει οὗτος νὰ ὑποταχθῇ εἰς τὰς ἀποφάσεις τῆς μητρὸς, ὥς καὶ αἱ θυγατέρες. Αὗται δὲν μνημονεύονται ἐνταῦθα ὥς ἀδικοῦσαι, διότι εἰς τὴν οἰκογενειακὴν κοινοκτημοσύνην διώκει ἡ μήτηρ μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τοῦ πατρὸς, αὗται δέ, ὥς μέλλουσαι νὰ ἐξέλθουν τῆς οἰκογενείας διὰ τοῦ γάμου, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἔχουν γνώμην εἰσακουσμένην, πολλῶ δὲ μᾶλλον ἂν εἶχον ἐξέλθει τῆς οἰκογενείας καὶ εἶχον καὶ προικισθῇ.

Ἐπομένως, τὸσον ἡ θυγατέρα τῆς Αἰκατερίνης Μαρία ἐν 43, ὅσον καὶ ἡ ἐγγονὴ αὐτῆς Μοσχουδάκι ἐν 69 καὶ 70 στρέφονται ἐναντίον τῆς μητρὸς ἢ πρώτης καὶ μάμης τῆς ἢ δευτέρας, ἥτοι ἐναντίον τῆς Αἰκατερίνης ἀμφοτέρως, διότι αὕτη, κακὴν χορῆσιν κατὰ τὴν γνώμην τῶν ποιουμένη τῆς ἐξουσίας τῆς, εἶχεν ἀδικήσει ἀμφοτέρως. Δὲν παρέδιδεν εἰς τὴν θυγατέρα τῆς Μαρίας μέρος τῆς πατρικῆς περιουσίας καὶ εἰς τὴν ἐγγονὴν τῆς Μοσχουδάκι τὴν περιουσίαν τοῦ ἰδίου αὐτῆς πατρὸς καὶ υἱοῦ τῆς. Διὰ ποῖον λόγον ταῦτα ἔπραττεν ἡ Αἰκατερίνη δὲν δύναμαι νὰ διαγνώσω. Ἴσως διότι ἐπέμενε, ἐφ' ὅσον ἔζη, νὰ διοικῇ τὴν οἰκογενειακὴν περιουσίαν, χρωμένη τῷ δικαιώματί τῆς. Καὶ ἄλλαι ὅμως ἐκδοχαὶ εἶναι ἐξ ἴσου πιθαναί. Νομίζω ὅμως ὅτι ἡ ἐκτιθεμένη ἀνωτέρω εἶναι ἡ πιθανωτέρα. Εἰς ἐνίσχυσιν τῶν ἰσχυρισμῶν μου τούτων ἐπικαλοῦμαι τὴν διάταξιν τοῦ Κεφ. Β' τῶν ἐθίμων τῆς Θήρας (Λ. ΧΡΥΣΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ, *Συλλογὴ τοπικῶν τῆς Ἑλλάδος συνηθειῶν*, Ἀθῆναι 1853, σελ. 152 = ΖΕΠΩΝ, *Jus graecoromanum*, 8, 1931, σελ. 507), καθ' ὃ ἡ γυνή, ἕως ὅπου νὰ στέκηται εἰς τὴν τιμὴν τοῦ ἀνδρός τῆς, ἥτοι ἐφ' ὅσον δὲν ἔρχεται εἰς δεύτερον γάμον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συζύγου τῆς, διανέμει τὴν περιουσίαν αὐτοῦ εἰς τὰ τέκνα τῆς (βλέπε Π. ΚΑΛΛΙΓΑ, *Μελέται καὶ Λόγοι*, 1, Ἀθῆναι 1899, σελ. 193). Πότε αὕτη ὑπεχρεοῦτο νὰ κάμῃ τοῦτο δὲν ἀναφέρεται. Πάντως τὸ δικαίωμα τοῦτο ἀνῆκεν εἰς αὐτὴν ἐν τῇ ιδιότητί τῆς, προφανῶς, ὥς ἀρχηγοῦ τῆς οἰκογενείας καὶ διοικητοῦ τῆς κοινοκτημοσύνης. Ἡ ὑψηλὴ αὕτη ἐξουσία τῆς μητρὸς δὲν δύναται πλέον ν' ἀποδοθῇ, ὥς ὁ Π. ΚΑΛΛΙΓΑΣ, ἐνθ' ἄνωτ., ὑποπτεύεται, εἰς

ἐπίδρασιν τοῦ δικαίου τῶν Ἀσσιζῶν τῶν Ἱεροσολύμων (Chapitre CLXXXIII, ἔκδοσις Comte BEUGNOT, Paris 1843, σελ. 122), διότι αἱ νεώτεραι ἔρευναι ἀπέδειξαν ὅτι ἡ οἰκογενειακὴ κοινοκτημοσύνη εἶναι καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ δικαίου ἴδιος θεσμός, ἐπιβιώσας διὰ τῶν αἰώνων, ἐνῶ ἡ ἐνισχυμένη θέσις τῆς μητρὸς, καθισταμένης ἀρχηγοῦ τῆς οἰκογενείας, πρέπει ν' ἀποδοθῇ εἰς τὴν *materna potestas*, ἣν φέρεται ἀσχοῦσα αὕτη εἰς τὸ δίκαιον τῶν παπύρων καὶ εἰς τὸ μεταϊουστινιάνειον βυζαντινὸν δίκαιον καὶ περὶ ἧς βλέπε ἀντὶ παντὸς ἄλλου Α. ΧΡΙΣΤΟΦΙΛΟΠΟΥΛΟΥ, *Σχέσεις γονέων καὶ τέκνων κατὰ τὸ βυζαντινὸν δίκαιον*, Ἀθῆναι 1946, σελ. 23 ἐπ.

Ἐξέφρασα ἀνωτέρω τὴν ὑπόνοιαν, ὅτι ἡ αἰτίασις τοῦ Μοσχουδακιοῦ κατὰ τοῦ θείου αὐτῆς Πέτρου Ἰωάννου Μπάου ἐκ παραλλήλου πρὸς τὴν αἰτίασιν κατὰ τῆς μάμης τῆς Αἰκατερίνης, ἀλλ' οἶονεὶ ἐν δευτερευούσῃ μοίρᾳ, δυνατόν νὰ ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι τὴν μητέρα ἀποθανοῦσαν διεδέχετο ἐν τῇ διοικήσει τῆς οἰκογενειακῆς κοινοκτημοσύνης ὁ πρεσβύτερος υἱός, ὃν αὕτη, ἐφ' ὅσον προΐστατο, συνῆπτε μετ' αὐτῆς ἐν τῇ διαχειρίσει τῆς κοινῆς περιουσίας, μεριζομένη ἴσως μετ' αὐτοῦ τὰ βάρη. Τοῦτο σημαίνει ὅτι πρέπει ν' ἀντιμετωπίζεται καὶ ἡ συνέχισις τῆς οἰκογενειακῆς κοινοκτημοσύνης μετὰ τὸν θάνατον ἀμφοτέρων τῶν γονέων. Ἀπόδειξιν τοῦτου βεβαίως διὰ τὸ ἑλληνικὸν δίκαιον τῶν ὑστέρων τοῦλάχιστον χρόνων δὲν ἔχομεν. Ἰταλικὴ κοινοκτημοσύνη μόνον εἰς τὸ ἰταλικὸν δίκαιον, ἰδίως τῆς Ἑνετίας ἀπαντᾷ, καλουμένη *fraterna compagna* (ἀδελφικὴ κοινωνία), διακοῦσα μέχρι διανομῆς τῆς περιουσίας (βλέπε DANIEL MANIN, *Περὶ τῆς ἀσκητικῆς, ἐμπορικῆς καὶ ποινικῆς τῶν Ἑνετῶν νομοθεσίας*, μετάφρασις Μ. Ἰδρωμένου, Κέρκυρα 1889, σελ. 65 in fine ἐπ. A. PERTILE, *Storia del diritto italiano*, 2^a ediz. 3, Torino 1894, σελ. 282 ἐπ. E. BESTA, *Le obbligazioni nella storia del diritto italiano*, Padova 1937, σελ. 332 ἐπ.). E. BESTA, *Il diritto e le leggi civili di Venezia fino al dogado di Enrico Dandolo*, Venezia 1900, σελ. 91). Βλέπε σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ 48. Τὴν διοίκησιν ὅμως ταύτης εἶχον ἀπὸ κοινοῦ οἱ ἐνήλικοι ἀδελφοί, ὅχι ὁ πρεσβύτερος μόνον. Ἐπίδρασιν ἐπομένως τοῦ ἐνετικοῦ δικαίου ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ τῶν νήσων δὲν δύναμαι νὰ δεχθῶ ὡς ἀσκηθεῖσαν. Ἴσως ἡ παράλληλος ἰσχὺς τοῦ ἐνετικοῦ θεσμοῦ ἐνίσχυσε τὴν ἐπὶ μακρότερον διατήρησιν τῆς ἑλληνικῆς οἰκογενειακῆς κοινοκτημοσύνης ἐν ἀπολύτῳ συνοχῇ.

Εἰς ἐπίρρῳσιν τῶν ὅσων ἀνωτέρω ἐκθέτω περὶ τῆς οἰκογενειακῆς κοινοκτημοσύνης καὶ τῆς ἐν αὐτῇ προεχούσης θέσεως τῆς μητρὸς ἐπικαλοῦμαι καὶ τὸ ἔγγραφον 71, ἀφορῶν εἰς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν· μετὰ τὴν διαφορὰν ὅτι ἐν αὐτῷ βεβαιοῦται ὅτι ὁ Πέτρος Μπάος, ὁ ἀντίδικος τοῦ Μοσχουδακιοῦ, εἶναι πληρεξούσιος τῆς μητρὸς του Αἰκατερίνης, κανονικῶς διορισθεὶς. Λέγεται λοιπὸν ἐν τῷ ἐγγράφῳ: α) ὅτι ἡ διορισθεῖσα ἐπιτροπὴ (στίχ. 2), εἰς ἣν ἀνετέθη ἡ λύσις τῆς μεταξὺ τοῦ Πέτρου Μπάου (ὡς πληρεξουσίου τῆς μητρὸς του) καὶ τοῦ Ἀποστόλη Γρυπάρη (ὡς πληρεξουσίου τῆς συζύγου του) διενέξεως, ἀναβάλλει τὴν κρίσιν (στίχ. 4 - 5) προφασίζομένη ὅτι ὁ Κύριος Μπάος δὲν ἔχει

τακτικὸν ἐπιτροπικὸν ἀπὸ μέρους τῆς Μητρὸς του (στίχ. 3-4)· β) ἀναφέρομεν ὅτι ὁ Κύριος Μπάος ἀναγνωρίζεται ἐπίτροπος τῆς οἰκογενείας του, ἐνεργῶν ὡς ἀπὸ μέρους τῆς Μητρὸς του εἰς ὅλας τὰς οἰκιακὰς ὑποθέσεις (στίχ. 5-7). Δὲν νομίζω ὅτι θὰ ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ κατηγορηματικωτέρων ἐκφράσεων χρῆσις, ἵνα δηλωθῇ ὅτι ὁ Πέτρος Μπάος παρίσταται εἰς τὸ δικαστήριον ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς οἰκογενείας, ἐνεργῶν ὡς πληρεξούσιος τῆς μητρὸς του. Ὡς πληρεξούσιος τῆς μητρὸς του ἐπομένως, διοικητρίας τῆς οἰκογενειακῆς περιουσίας (τῶν οἰκιακῶν ὑποθέσεων), ἐκπροσωπεῖ μέσφ αὐτῆς τὴν οἰκογένειάν του. Προστίθεται βεβαίως ἐν στίχοις 17-18, ὅτι ὁ Πέτρος Μπάος ἀναγνωρίζεται ἀπὸ τοὺς ἐκδόντας τὴν βεβαίωσιν παραστάτας τῆς Ἐπαρχίας Σίφνου (στίχ. 19-20) καὶ παραστάτην Κέω (στίχ. 21) ὡς ἐπίτροπος τῆς τε μητρὸς καὶ τοῦ ἀδελφοῦ του· τὸ γεγονὸς ὅμως τοῦτο δὲν ἀναιρεῖ ὅσα ἀνωτέρω ὑποστηρίζω, διότι διὰ τῆς φράσεως ταύτης, τῆς ἐν κατακλείδι τοῦ ἐγγράφου προστιθεμένης, διευκρινεῖται ποῖα εἶναι τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας. Καὶ τοιαῦτα θεωρεῖ, πλὴν βεβαίως τοῦ πληρεξουσίου Πέτρου, τὴν μητέρα του καὶ τὸν ἀδελφόν του, ὅστις εἶναι ὁ ζῶν, ὡς ἐκ τούτου ἀποδεικνύεται, Νικόλαος. Περὶ τῶν θυγατέρων δὲν δύναται νὰ γίνῃ λόγος, διότι αὗται εἴτε ὡς ὑπανδρευθεῖσαι καὶ προικισθεῖσαι, εἴτε ὡς ὑπανδρευθησόμεναι καὶ προικισθησόμεναι καὶ ἐπομένως ὡς ἐξελθοῦσαι ἢ ἐξελευσόμεναι τῆς οἰκογενείας, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν ἐν τῇ διοικήσει τῆς οἰκογενειακῆς κοινοκτημοσύνης. Ἀποδείξιν ἀπὸ τούτου ἀποτελεῖ καὶ ὁ τρόπος λειτουργίας τῆς *fraterna compagnia* τοῦ ἐνετικοῦ δικαίου, περὶ ἧς βλέπε ΔΑΝΙΗΛ ΜΑΝΙΝ, ἐνθ' ἄνωτ. Ὡς ὑποκείμενος δὲ τῇ μητρὶ καὶ ἐμμέσως τῷ ἀδελφῷ ὡς πρεσβυτέρῳ, ὅλως δευτερευόντως καὶ δὴ οὐχὶ ὀνομαστί, μνημονεύεται ὁ νεώτερος ἀδελφὸς Νικόλαος.

Ἀληθὲς εἶναι ὅτι ἐν 43 ἡ Μαρία Ἰωάννου Βάου θλίβεται καὶ διαπορεῖ περὶ τῶν εἰς αὐτὴν γενομένων παρὰ τῶν γονέων καὶ ἀδελφῶν της μεγάλων ἀδικημάτων (στίχ. 2-4) ἐκ σχέσει πρὸς τὰ κληρονομικὰ αὐτῆς δικαιώματα (στίχ. 4). Ἐκ τοῦ ὅτι ὅμως αὕτη καταφέρεται κατ' (ἀμφοτέρων) τῶν γονέων της, δὲν ἀνατρέπονται ὅσα ἀνέπτυξα, διότι τὸ γονέων προφανῶς εἶναι σχῆμα λόγου. Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ στρέφεται αὕτη κατὰ τοῦ πατρός της ὁμοῦ καὶ τῆς μητρὸς της, ἀφοῦ ἀντικείμενον τῆς καταθέσεως τοῦ Παπαγαβριὴλ εἶναι, ἂν ὁ πατὴρ αὐτῆς Ἰωάννης Μπάος εἶχε συντάξῃ διαθήκην καὶ τὸ περιεχόμενον αὐτῆς; Τοῦτο σημαίνει ὅτι δὲν εἶχεν εὗρεθῇ διαθήκη αὐτοῦ. Μὴ ὑπαρχούσης δὲ διαθήκης ἡ μήτηρ αὐτῆς Αἰκατερίνη διώκει τὴν οἰκογενειακὴν περιουσίαν, χρωμένη τῷ ἀνωτέρῳ ἀναπτυχθέντι δικαιώματί της, κατὰ τρόπον ὅμως, ὥστε, ὡς ἰσχυρίζεται ἡ θυγάτηρ αὐτῆς Μαρία, ν' ἀδικῇ ταύτην. Πῶς ἦτο δυνατόν νὰ στρέφεται κατὰ τοῦ πατρός της, τοῦ ὁποίου δὲν ἀνευρέθη διαθήκη, ἐναντίον τῶν διατάξεων τυχόν τῆς ὁποίας νὰ δύναται δεδικαιολογημένως νὰ παραπονῇται; Καταφέρεται ὅμως καὶ κατὰ τῶν ἀδελφῶν της ἡ Μαρία· φυσικώτατον μεθ' ὅσα ἀνωτέρω ἀνέπτυξα. Ἡ μήτηρ της διοικεῖ διὰ τῶν ἀδελφῶν της, οἵτινες φυσικῶ τῷ λόγῳ, ὑποτασσόμενοι εἰς αὐτήν, ὑπεραμύνονται τῶν δι-

καιωμάτων της, συνισταμένων εἰς τὸ δικαίωμα, ὅπως αὕτη ἀποφασίσῃ περὶ τῶν κατὰ τὴν περιουσίαν. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς θυγατρὸς της Μαρίας, ἡ μήτηρ εἰς τὴν διοίκησιν ἐχρησιμοποίει τὸν πρεσβύτερον, τὸν Κωνσταντῖνον, τὸν πατέρα τῆς μετέπειτα ἐπίσης παραπονουμένης, τῆς Μοσχουδακιοῦ, ὅστις τότε ἔζη. Περὶ τούτου μαρτυρεῖ τὸ ἐγγράφον 42. Εἶχε δὲ ἴσως πάντα λόγον νὰ πιστεύῃ ἡ Μαρία ὅτι ὁ πατὴρ αὐτῆς Ἰωάννης Μπάος διὰ τῆς διαθήκης αὐτοῦ εἶχε καταλίπει αὐτῇ πολλῶν πλείονα τῶν ὅσων ἡ μήτηρ αὐτῆς ἤδη, ἐπικουρουμένη καὶ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν της, νομίζει ὅτι δικαιούται λαμβάνειν εἴτε ὅτι εἶναι πρόπον νὰ τῆς δώσῃ. Καὶ δικαιούται λαμβάνειν πιθανῶς ἐπὶ τῷ ἐπικειμένῳ ἢ ἴσως τελεσθέντι ἤδη γάμῳ της, ὅπως ἀκριβῶς συνέβη καὶ μετὰ τὴν ἀνεψιὰν αὐτῆς τὸ Μοσχουδάκι, τὴν θυγατέρα τοῦ (ἀποβιώσαντος) Κωνσταντίνου Μπάου καὶ ἐγγονὴν τῆς Αἰκατερίνης. Δυσκολίας βεβαίως παρέχει ἐκ πρώτης ὄψεως καὶ τὸ ὑπ' αὐτῆς λεγόμενον ἐν 69, στίχ. 1 - 4: *Ἐπειδὴ ἡ λαλᾶ μου καὶ οἱ ἐκ πατρὸς θεῖοί μου ζητοῦν νὰ μοῦ ἀφαιρέσωσι τὸ δικαίωμα τὸ ὁποῖον ἡ φύσις καὶ ὁ νόμος μὲ δίδει, νὰ κληρονομήσω τὴν πατρικὴν μου περιουσίαν, ὡς γνήσιον ἐκείνου τέκνον. Ἀμφιβάλλω ὅμως πολὺ ἂν ἡ μάμμη της Αἰκατερίνη καὶ οἱ θεῖοί της ἤρουντο νὰ τῆς ἀναγνωρίσουν τὰ δικαιώματά της ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ πατρὸς της, ὅστις ἦτο υἱὸς τῆς Αἰκατερίνης. Πιστεύω τοῦναντίον, ὅτι ἡ μάμμη της, ἐφ' ὅσον ἔζη, ἠξίου νὰ διευθύνῃ αὐτὴ πᾶσαν τὴν οἰκογενειακὴν περιουσίαν, ἐν ᾗ καὶ ἡ τοῦ πατρὸς της (κατὰ τ' ἀνωτέρω ἀναπτυχθέντα.)* Ἀμφότερα τὰ ἐγγράφα 69 καὶ 70 εἶναι πληρεξούσια· συνετάχθησαν δὲ μῆνας τινὰς μετὰ τὴν ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ γάμου τῶν παρὰδοσιν τῶν κινητῶν μητρικῶν πραγμάτων τοῦ Μοσχουδακιοῦ εἰς τὸν Ἀποστόλην Μπάον ὑπὸ τοῦ Πέτρου Κωνσταντίνου (Πέτρου) Μπάου κατὰ Μάρτιον τοῦ ἔτους 1825 (46). Διὰ τὴν συνετάχθησαν δύο δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω. Δὲν ἀποκλείεται ὅμως ἡ σύνταξις τοῦ δευτέρου (70) νὰ ὀφείλεται εἰς τὸν αὐτὸν λόγον, δι' ὃν προεκλήθη ἡ ἀποστολὴ τοῦ ἐγγράφου 71 πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον ἐκ μέρους τῶν παραστατῶν τῶν ἐπαρχιῶν Σίφνου καὶ Κέω. Ἡμφεσβητήθη δηλ. κατὰ τινὰ τρόπον ἡ γνησιότης τοῦ πρώτου (69) πληρεξουσίου τοῦ Μοσχουδακιοῦ, ἐφ' ᾧ αὕτη ἔπεμψε πιθανῶς πρὸς τὸν σύζυγόν της, εἰς Ναύπλιον εὐρισκόμενον, ὅπως καὶ ὁ Πέτρος Μπάος (71) πρὸς ὃν ἐδικάζετο, δεύτερον, τὸ 70, ἐν ᾧ ἡ γνησιότης τῆς ὑπογραφῆς της καὶ ἐπομένως καὶ τοῦ πληρεξουσίου ἐπικυροῦται ὑπὸ τοῦ *Ἐπαρχείου Σίφνου, Μήλου καὶ Κιμῶλου*. Ἄλλως τε τὸ περιεχόμενον ἀμφοτέρων τῶν πληρεξουσίων εἶναι περίπου τὸ αὐτό. Εἰς τὸ 69 τὸ Μοσχουδάκι ἀποκαθιστᾷ τὸν σύζυγόν της πληρεξούσιον ἐπίτροπόν της διὰ νὰ ἀπέλθῃ ὅπου ἀνήκει καὶ παραστήσῃ τὰ δίκαιά μου (στίχ. 6 - 7), ἥτοι νὰ διεκδικήσῃ τὰ δικαιώματά της· εἰς τὸ 70: *διὰ νὰ ἐνεργήσῃ καθ' οἷον δῆτινα τρόπον δύναται, τὴν ζήτησιν καὶ σφάν παραλαβὴν ταύτης* (τῆς πατρικῆς δηλ., κινητῆς καὶ ἀκινήτου) περιουσίας, ἅτινα εἶναι ταυτόσημα πρὸς τὰ τοῦ προηγουμένου πληρεξουσίου. Δὲν θὰ ἔπρεπε δὲ νὰ παρασυρθῇ τις ἐκ τῆς φράσεως παραλαβὴ τῆς περιουσίας καὶ νὰ συμπεράνῃ, ὅτι ὁ ἄγων εἶχε πλέον λήξῃ καὶ ἐπέκειτο ἡ παραλαβὴ τῆς περιουσίας ἀπὸ τὸ Μοσχουδάκι, διότι τὸ

επόμενον ἔγγραφον (72), συντεταγμένον τὴν 31 Αὐγούστου 1825, ἀποδεικνύει τὸ ἀντίθετον. Μίαν μόνον διάφορον τοῦ πρώτου, εἰδικὴν δ' ἐντολὴν περιέχει τὸ δεύτερον πληρεξούσιον 70, καὶ παραλάβῃ (ὁ Ἀπ. Γρυπάρης) καὶ τὸ εἰς τὴν Ἀστυνομίαν Ναυπλίου πατρικόν μου σεντούκιον, μὲ ὅλα τὰ ἐμπεριεχόμενα εἰς αὐτὸ εἶδη (στίχ. 7 - 8). Δὲν νομίζω ὅμως ὅτι ἡ παρεχομένη πρόσθετος αὕτη πληρεξουσιότης ὑπῆρξεν αἰτία τῆς συντάξεως τοῦ δευτέρου αὐτοῦ πληρεξουσίου (70).

Τὸ πρῶτον πληρεξούσιον (69) εἶναι ἰδιωτικόν. Τὸ συνέταξεν ὁ Ν. Σπεράντζας, τὸ ὑπογράφει δὲ ἡ Μοσχουδάκι ἰδιοχείρως χρησιμοποιοῦσα τὸ πατρικόν της ἐπώνυμον καὶ τὸ ὑπογράφουν τρεῖς μάρτυρες, ἅπαντες Μάτζαι. Ὁ πρῶτος ὁ Γεώργιος Μάτζας (στίχ. 13-14) εἶναι θεῖός της πρὸς μητρός, διότι ὁ πατὴρ αὐτῆς Κωνσταντῖνος εἶχε νυμφευθῇ ἐν ἔτει 1808 τὸ Ρινάκι, θυγατέρα τοῦ Κωνσταντίνου Π. Μάτζα (27). Οἱ ἄλλοι δύο Μάτζαι (στίχ. 15-16) ἦσαν, φαίνεται, ἀπώτεροι πρὸς μητρός συγγενεῖς της. Οἱ Μάτζαι ἀνῆκον καὶ αὐτοὶ εἰς σημαίνουσαν οἰκογένειαν τῆς Σίφνου, ἃν κρίνωμεν ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ Κ. ΓΚΙΩΝ, *Ἱστορία τῆς νήσου Σίφνου*, Σῦρος 1876, δημοσιευομένων ἐγγράφων ἐν σελ. ιβ' ἐπ., ιθ', κ', κβ', κγ', κδ', κστ', λζ'. ἐκ τούτων μάλιστα ὁ Ζωζάκης Μάτσας ἐδίδαξε καὶ ἐν τῇ σχολῇ τῆς Σίφνου (Κ. ΓΚΙΩΝ, αὐτόθι, σελ. λστ'). Τὸ 70 ὅμως ἐπέχει θέσιν ἐπισήμου ἐγγράφου. Δὲν ὑπογράφουν ἐν αὐτῷ μάρτυρες. Μόνον ἡ ἐντολὴς Μοσχουδάκι. Τὴν ὑπογραφὴν της δ' ἐπικυροῖ τὸ *Ἐπαρχεῖον Σίφνου, Μήλου καὶ Κιμῶλου*. Ἐκ τούτου συμπεραίνει, ὅτι διὰ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Ἐπαρχοῦ δὲν βεβαιοῦται ἀπλῶς τὸ γνήσιον τῆς ὑπογραφῆς τῆς Μοσχουδάκι, ἀλλ' ὅτι καὶ τὸ ἔγγραφον καθίσταται οἶον ἐπίσημον. Μένει ὅμως πάντοτε ἀνοικτὸν τὸ ζήτημα, διατί τὸ πληρεξούσιον δὲν ἐγένετο συμβολαιογραφικόν (καντζιλερικόν), ἀλλὰ προετιμήθη ἡ ἐπικυρώσις του ὑπὸ τῆς διοικήσεως, ἥτοι τοῦ ἐπαρχείου.

Ἀμφότερα τὰ ἔγγραφα 69 καὶ 70 εἶναι λίαν ἐνδιαφέροντα καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς διοικητικῆς διαιρέσεως τῶν Κυκλάδων κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην καὶ τῶν ὀργάνων τῆς Διοικήσεως. Ἐκ τοῦ ὑπὸ τοῦ Ι. ΒΙΣΒΙΖΗ, *Ἡ πολιτικὴ δικαιοσύνη κατὰ τὴν ἐλληνικὴν Ἐπανάστασιν μέχρι τοῦ Καποδιστρίου*, Ἀθῆναι 1941, δημοσιευομένου ἐγγράφου 78 τῆς 17 Μαΐου 1823, πληροφορούμεθα ὅτι αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου Πελάγους διηρέθησαν εἰς δέκα πέντε ἐπαρχίας, μίαν τῶν ὁποίων ἀπετέλουν αἱ νῆσοι Σίφνος, Μῆλος καὶ Κίμωλος. Διὰ τοῦ παρόντος δὲ ἐγγράφου πιστοποιεῖται ὅτι ἡ διαίρεσις αὕτη εἶχεν ἐφηρμοσθῇ προκειμένου περὶ τῶν τριῶν τούτων νήσων, ὅπως ἄλλως τε, προκειμένου περὶ τῆς Μυκόνου καὶ τῆς Σύρου, πιστοποιεῖται ἐκ τοῦ δημοσιευομένου ἐγγράφου 374 (τῆς 29 Σεπτεμβρίου 1824) τῆς αὐτῆς συλλογῆς τοῦ Ι. ΒΙΣΒΙΖΗ. Ἡ εἰς ἐπαρχίας διαίρεσις ὀφείλεται εἰς τὸν νόμον «Περὶ Ὁργανισμοῦ τῶν Ἑλληνικῶν Ἐπαρχιῶν» τῆς 16 Ἀπριλίου 1823, δι' οὗ καθορήθησαν οἱ ἀντέπαρχοι (Ι. ΒΙΣΒΙΖΗ, ἐνθ' ἄνωτ., 127, σημ. 2). Τὸ παρὸν ἔγγραφον, ἀντὶ τοῦ ἐπαρχοῦ, ἀπουσιάζοντος, ἐπικυροῖ ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς. Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς φαίνεται ὅτι ὑπέγραφε τὰ ἔγγραφα ἐκ παραλλήλου πρὸς τὸν ἐπαρχον, ἃν κρίνωμεν

ἐκ τοῦ ἀνωτέρω ἐγγράφου 374 τῆς συλλογῆς I. ΒΙΣΒΙΖΗ, ἔνθ' ἀνωτ. Οὗτος ἀντικαθίστα τὸν ἑπαρχον ἀπουσιάζοντα (ἢ κωλυόμενον), ἐνῶ καὶ αὐτὸς εἶχεν ἀντικαταστάτην, ὥς τὸ αὐτὸ ἐγγραφον 374 ἀποδεικνύει. Φαίνεται ὅμως ὅτι βραχὺ μετὰ τὴν 7^{ην} Αὐγούστου 1825 διάστημα ἡ διοικητικὴ διαίρεσις μετεβλήθη, διότι τὴν ἀναφορὰν 71 πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης ὑπογράφει ὁ παραστάτης τῆς Ἐπαρχίας Σίφ(νου) (στίχ. 19-20) (ὅχι ἐπομένως Σίφνου, Μήλου καὶ Κιμώλου, ὥς ἐν 70), ἀλλὰ καὶ ὁ παραστάτης Κέω! Ἐπ' εὐκαιρία δὲ τοῦ ὅτι ὡς παραστάτης τῆς Ἐπαρχίας Σίφνου ὑπογράφει ὁ Ν. Χρυσόγελος, ὁρθὸν εἶναι νὰ ἐξάρωμεν καὶ τούτου τὴν προσωπικότητα. Ὑπῆρξεν ἐκ τῶν ἐπιφανεστέρων τέκνων τῆς Σίφνου, λίαν δὲ πεπαιδευμένος ἀνέλαβεν ἐν ἔτει 1808 τὴν σχολαρχίαν τῆς Σχολῆς τῆς Σίφνου, ἀπεστάλη δὲ ἅμα τῇ κηρύξει τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς πατρίδος του εἰς τὰς πρώτας Συνελεύσεις τῆς Ἐπιδαύρου καὶ τοῦ Ἀστρους, διετέλεσε δὲ γραμματεὺς ὅλων σχεδὸν τῶν Συνελεύσεων τοῦ Ἑθνους. Ἐγένετο γερουσιαστὴς καὶ πολλάκις Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας (ἴδε Κ. ΓΚΙΩΝ, ἔνθ' ἀνωτ., σελ. λστ' ἐπ.).

Τὸ 71 εἶναι ἀναφορὰ τῶν παραστατῶν τῆς Ἐπαρχίας Σίφνου καὶ τῆς Ἐπαρχίας Κέω, προφανῶς ἐν τῇ ιδιότητι τῶν πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης δι' ἧς βεβαιοῦν ὅτι ὁ Πέτρος Μπάος εἶναι ὄντως πληρεξούσιος ἀντιπρόσωπος τῆς οἰκογενείας του, ἥτοι τῆς μητρὸς του Αἰκατερίνης I. Μπάου καὶ τοῦ ἀδελφοῦ του Νικολάου. Ὑπεβλήθη δὲ ἡ ἀναφορὰ αὕτη, προφανῶς ἐπὶ τῇ αἰτήσῃ τοῦ Πέτρου Μπάου καὶ δὴ ὡς ἑξῆς: Ἡ ἐγγονὴ τῆς Αἰκατερίνης Μπάου καὶ ἀνεψιὰ τοῦ Πέτρου, δι' οὓς λόγους ἀναφέρεται εἰς τὰ ἐγγραφα 69 καὶ 70, διώρισε πληρεξούσιον αὐτῆς τὸν σύζυγόν της Ἀποστολάκην Γρυπάρην, ἵνα ἐνεργήσῃ ὅτι δεῖ πρὸς διεκδίκησιν τῶν κατ' αὐτὴν ὑπὸ τῆς μάμμης καὶ τοῦ θείου της προσβαλλομένων κληρονομικῶν δικαιωμάτων της ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ ἀποβιώσαντος πατρὸς αὐτῆς Κωνσταντίνου I. Μπάου. Ὁ σύζυγός της πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον κατέφυγεν εἰς τὴν Δικαιοσύνην. Φαίνεται δ' ὅτι εἰς πρώτον βαθμὸν ἐνήγαγεν αὐτοὺς ἐνώπιον τοῦ πρωτοβαθμίου δικαστηρίου, ὅπερ συνεκροτεῖτο καὶ ἡδρευεν ἐν Σίφνῳ, διότι ἐν στίχοις 3 ἐπ. ἡ ἀναφορὰ τονίζει ὅτι τὸ πληρεξούσιον, μὲ τὸ ὁποῖον ὁ Π. Μπάος ἐνεφανίσθη ἐνώπιον τῆς ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου συσταθείσης ἐπιτροπῆς πρὸς κρίσιν τῆς διαφορᾶς, εἶναι ἐκεῖνο ἀκριβῶς μὲ τὸ ὁποῖον παρεστάθη, ἔχων ὡς πληρεξούσιον τὸν Λούην Βρέστην, ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου, ὅταν ἔμελλε νὰ θεωρηθῇ εἰς Σίφνον (στίχ. 9 - 10). Νὰ θεωρηθῇ = νὰ κριθῇ, νὰ ἐκδικασθῇ. Πῶς συνεκροτεῖτο τὸ δικαστήριον τοῦτο δὲν δύναμαι ν' ἀποφανθῶ, ἅτε στερούμενος στοιχείων. Ὡς πρὸς τὴν συγκρότησιν αὐτοῦ κατὰ τὴν πρώτην περίοδον τῆς Προσωρινῆς Διοικήσεως τῆς ἐπαναστατημένης Ἑλλάδος βλέπε εἰσαγωγὴν εἰς 36 - 40. Κατὰ τὴν λίαν διαφωτιστικὴν ἀνάπτυξιν τῶν κατὰ τὴν ὁργάνωσιν τῶν Δικαστηρίων ὑπὸ τοῦ I. ΒΙΣΒΙΖΗ, ἔνθ' ἀνωτ., σελ. 160 ἐπ., κατὰ τὴν δευτέραν καὶ τρίτην περίοδον τῆς Προσωρινῆς Διοικήσεως, εἰς ἣν ἀνάγεται καὶ τὸ παρὸν ἐγγραφον, τὰ ἐπὶ τῆς δευτέρας περιόδου συστα-

θέντα ὑπὸ τῆς Διοικήσεως δικαστήρια τῶν ἐπαρχῶν, δι' οὓς λόγους οὗτος ἀναφέρει, ἤλλαξαν κατὰ τὴν σύνθεσίν των. Οὕτως ἐν Μυκόνῳ ἀπετελεῖτο ἐκ τοῦ ἐπαρχου, τῶν ἐπιστατῶν καὶ ἑξ προκρίτων. Κατὰ τὸν αὐτὸν περίπου τρόπον ἦτο συντεθειμένον καὶ ἐν Τήνῳ· ἐν Σκοπέλῳ ἐκ τοῦ ἐπαρχου καὶ τῶν δημογερόντων καὶ ἐν Νάξῳ ὑπὸ τοῦ ἐπαρχου καὶ τῶν ἐπιστατῶν. Ἐπομένως κατὰ τοιοῦτον περίπου τρόπον θὰ ἦτο συντεθειμένον καὶ τὸ κριτήριο τῆς Σίφνου, εἰς τὸ ὁποῖον προσέφυγεν ἡ Μοσχουδάκι Ι. Μπάου, σύζυγος Ἀποστόλη Γρυπάρη. Φαίνεται δ' ὅτι ἡ ἐνώπιον αὐτοῦ δίκη ἀπέληξεν ὑπὲρ αὐτῆς, δι' ὃ ὁ Πέτρος Μπάος ἐξεκάλεσε τὴν ἀπόφασιν. Αὕτη ἤχθη πρὸς ἐκδίκασιν ἐνώπιον τῆς ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου συσταθείσης ὡς Ἐφετείου Ἐπιτροπῆς καὶ ἐπομένως ταύτην ὑπαινίσσεται τὸ παρὸν ἔγγραφον 71 ἐν στίχοις 1 καὶ 13. Ἀκριβῶς δὲ διότι τὴν ἐπιτροπὴν συνέστησε τὸ Ὑπουργεῖον Δικαιοσύνης, τὸ ἔγγραφον ἀπευθύνεται πρὸς αὐτό. Ἄλλως τε κατὰ τὴν περίοδον ταύτην αἱ ἀποφάσεις τῶν τοπικῶν κριτηρίων, ὡς ἀποδεικνύουν τὰ ἔγγραφα 421 καὶ 464 τῆς ἀνωτέρω μνημονευθείσης συλλογῆς τοῦ Ι. ΒΙΣΒΙΖΗ, ἐξεκαλοῦντο ἐνώπιον τῶν Ὑπουργείων Δικαιοσύνης καὶ Θρησκείας, ὁπότε ταῦτα ἀπεφαίνοντο εἰς δεύτερον βαθμὸν ὑποχρεωτικῶς διὰ τοὺς διάδικους (ἔγγραφα 444, 500, 529, Ι. ΒΙΣΒΙΖΗ). Ἄν ὅμως τὸ συμπέρασμά μου, δηλ. ὅτι οἱ ἐνάγοντες κατέφυγον εἰς πρῶτον βαθμὸν ἐνώπιον τοῦ τοπικοῦ κριτηρίου Σίφνου εἶναι ἀκρίβης, εἰς δεύτερον βαθμὸν δὲν κρίνει εἰς τὴν παροῦσαν περίπτωσιν τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης ἀλλ' ἡ ὑπ' αὐτοῦ διορισθεῖσα ἐπιτροπή.

Δὲν εἶναι ὅμως ἀπίθανον τὰ πράγματα νὰ ἐξελιχθῶσαν καὶ κατ' ἄλλον τρόπον ἢ φράσις: *ὅταν ἔμελλε νὰ θεωρηθῇ εἰς σίφνον στίχοι 9-10 τοῦ ἐγγράφου 71*, νὰ σημαίνει ὅτι ἡ διαφορὰ «ἐπρόκειτο» νὰ κριθῇ ἐνώπιον τοῦ τοπικοῦ δικαστηρίου τῆς Σίφνου, τοῦτο ὅμως δὲν συνέβη, εἴτε διότι τοπικὸν δικαστήριον δὲν ὑπῆρχεν εἴτε δι' ἄλλον ἄγνωστον ἐπὶ τοῦ παρόντος λόγον. Διὰ τοῦτο ἡ Μοσχουδάκι κατέφυγεν, ἐκπροσωπούμενη ὑπὸ τοῦ συζύγου της, ἀπ' εὐθείας εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Δικαιοσύνης, ὅπερ, εἰς τὰς τοιαύτας περιπτώσεις προέβαινεν ἀμέσως εἰς τὴν σύστασιν δικαστικῆς ἐπιτροπῆς πρὸς ἐκδίκασιν τῆς ὑποθέσεως (βλέπε Ι. ΒΙΣΒΙΖΗΝ, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 161). Ἐπομένως ἐνώπιον τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης δικάζεται τὸ πρῶτον ἢ ὑπὸ ἐξέτασιν ὑπόθεσις. Ἡ λύσις αὕτη εἶναι περισσότερον σύμφωνος πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ Ι. ΒΙΣΒΙΖΗ δημοσιευόμενα ἔγγραφα, ἅτινα θέλουν τὴν ἐκδίκασιν τῶν ἀποφάσεων τῶν τοπικῶν δικαστηρίων κατ' ἔφεσιν ἐνώπιον τοῦ Ὑπουργείου Δικαιοσύνης καὶ ὄχι ἐνώπιον τῶν δικαστικῶν ἐπιτροπῶν, αἵτινες ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Δικαιοσύνης συνιστῶντο πρὸς ἐκδίκασιν μόνον ὅταν ἀπ' εὐθείας εἰς αὐτὸ κατέφευγον οἱ διάδικοι.

Καὶ τρίτη ὅμως ἐκδοχὴ εἶναι δυνατὴ, δηλαδή ὅτι ὄντως ἡ Μοσχουδάκι κατέφυγε διὰ τοῦ πληρεξουσίου συζύγου της εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Δικαιοσύνης καὶ ὅτι τοῦτο συνέστησεν ἐπιτροπὴν, ἵνα εἰς πρῶτον βαθμὸν κρίνῃ τὴν διαφορὰν· ἀλλ' ὅτι ἤδη, εἰς πρῶτον καὶ πάλιν βαθμὸν, εἶχε κρίνει τὴν διαφορὰν τὸ τοπικὸν κριτήριο τῆς Σίφνου.

Τοῦτο ἦτο δυνατόν νὰ συμβῇ διότι, ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ Ι. ΒΙΣΒΙΖΗΣ, *Ἡ κοινοτική διοίκησις τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν*, ἐν *L' Hellénisme Contemporain*, 29 Μαΐου 1953, σελ. 200, καὶ γαλλιστὶ *L' administration communale des Grecs pendant la domination turque*, αὐτόθι, σελ. 234, ἐκτιμῶν ἀποφάσεις ἐκδοθείσας ὑπὸ δικαστηρίων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἃς ἐπικαλεῖται, ἡ ἔννοια τοῦ δεδικασμένου εἰς τὴν ὑπόδουλον Ἑλλάδα ἦτο ἄγνωστος. Οἱ ἀντίδικοι ἠδύναντο νὰ προσφεύγουν κατ' ἐπανάληψιν εἰς τὰ κριτήρια διὰ τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν, ἔστω καὶ ἂν ἀκόμη αὕτη εἶχεν ἐκδικασθῇ εἰς δευτερον βαθμόν. Ἄλλως τε, παρὰ τὰς προσπάθειάς τοῦ κανονικοῦ δικαίου, ἡ *res iudicata* ἐπὶ μακρότατον χρόνον δὲν ἐλαμβάνετο ὑπ' ὄψιν εἰς τὸ δικονομικὸν δίκαιον τῆς μεσαιωνικῆς καὶ τῆς τῶν μεταγενεστέρων χρόνων Ἰταλίας (βλέπε G. SALVIOLI, *Storia della procedura civile e criminale*, parte seconda, Milano 1927, σελ. 545 ἐπ. καὶ 549 ἐπ. = *Storia del diritto italiano, pubblicata sotto la direzione di P. DEL GIUDICE*, Volume III - parte seconda). Δὲν πρέπει δὲ νὰ παρέλθῃ ἀπαρατήρητον τὸ γεγονός, ὅτι αἱ ἀποφάσεις, ἃς ἐπικαλεῖται ὁ Ι. ΒΙΣΒΙΖΗΣ, ἐνθ' ἄνωτ., προέρχονται ἐκ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου· ὅπως ἐπίσης δὲν πρέπει νὰ λησμονῇται ὅτι ἡ φραγκικὴ κατοχὴ ἐπὶ τῶν νήσων τούτων ὑπῆρξε μακρά. Ἀτυχῶς δὲν κατέχω τὸ τουρκικὸν δίκαιον, ἵνα δύναμαι ν' ἀποφανθῶ τί ἴσχυε καὶ εἰς τὸ δικονομικὸν αὐτοῦ δίκαιον. Ἄλλως τε ἄγνωσθαι τὴν τουρκικὴν γλῶσσαν. Βλέπε ὅμως καὶ Ι. ΛΥΚΟΥΡΗ, *Ἡ διοίκησις καὶ δικαιοσύνη τῶν τουρκοκρατούμενων νήσων Ἀἰγίου, Πόρος, Σπέτσας κλπ. ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐγγράφων τοῦ ἀρχείου Ὑδρας καὶ ἄλλων*, Ἀθῆναι 1954, σελ. 114 ἐπ. Βλέπε καὶ τὸ ἔγγραφον 2, τοῦ ἔτους 1821, παρὰ Ι. ΒΙΣΒΙΖΗ, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 218, ἐκ Ναξίας. Δὲν εἶναι δυνατόν ἐπομένως οἱ ἀρμόδιοι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης νὰ ἔμειναν ἀνεπηρέαστοι ἀπὸ τὰς ἀντιλήψεις ταύτας, ἐνῶ ἡ ἀρχὴ τῆς *res iudicata* μόνον διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τῆς νέας δικονομίας ὑπὸ τοῦ Μάουρερ καθιερώθη καὶ ἐσταθεροποιήθη ἐν Ἑλλάδι. Ὑπὸ τὸ κράτος ἐπομένως τῶν σκέψεων τούτων δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν ὡς πιθανὴν καὶ τὴν ἄποψιν, ὅτι ἡ Μοσχουδάκι καὶ διὰ δευτέραν φορὰν κατέφυγεν ἐνώπιον πρωτοβαθμίου δικαστηρίου, εἰς Ναύπλιον δὲ τὴν φορὰν ταύτην. Τοῦτο θὰ συνεβάδιζε καὶ πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ Ι. ΒΙΣΒΙΖΗ, *Ἡ Πολιτικὴ δικαιοσύνη κλπ.*, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 160 in fine ἐπ., ὑποστηριζόμενα. Δὲν ἀποκλείεται ἔτι ἡ αὐτὴ διαδικασία νὰ ἔλαβε χώραν καὶ ἂν δεχθῶμεν ὅτι ὄχι ἡ Μοσχουδάκι, ἀλλ' ὁ θεῖός της Πέτρος Μπάος καὶ αὐτὸς πρωτοδίκως προσέφυγεν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης, καίτοι ἡ ὑπόθεσις εἶχεν ἤδη, πρωτοδίκως καὶ πάλιν, κριθῇ ὑπὸ τοῦ κριτηρίου Σίφνου. Ἡ ἀρχικὴ πρότασις τῆς δευτέρας παραγράφου (στίχ. 11 - 12) τοῦ ἐγγράφου τούτου 71: *Πιστοποιεῖ τοῦτο καὶ ἄμεσος σύστασις τῆς ὑποθέσεως παρὰ τοῦ ἐξοχωτάτου Ἀμιλτον πρὸς τὸν Κ. Μαυροκορδαῖον*, ἥτις μόνον πρὸς τὰς ἐνεργείας τοῦ Πέτρου Μπάου εἶναι δυνατόν νὰ συνδέεται, ἀφοῦ καὶ τὸ ὅλον ἔγγραφον προφανῶς αἰτήσῃ αὐτοῦ συνετάχθῃ καὶ ὑπεβλήθῃ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον, καθιστᾷ καὶ ταύτην τὴν λύσιν πιθανήν.

Ὅπως ὅμως καὶ ἂν ἔχῃ τὸ ζήτημα, εἴτε δηλ. εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Δικαιοσύνης προσ-

έφυγεν ὁ Πέτρος Μπάος εἴτε ἡ ἀνεψιά του Μοσχουνδάκι σύζυγος Ἀποστόλη Γρουπάρη, φαίνεται ὅτι ἡ ὁρισθεῖσα πρὸς ἐκδίκασιν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου ἐπιτροπή, εἴτε αὐτεπαγγέλτως, εἴτε κατ' ἐνστασιν, ὑποβληθεῖσαν ὑπὸ τῶν ἀντιδίκων τοῦ Πέτρου Μπάου, ἡμφεσβήτησε τὸ γνήσιον τῆς πληρεξουσιότητος τοῦ τελευταίου τούτου, ἐφ' ᾧ καὶ οἱ δύο παραστάται τῶν ἐπαρχιῶν βεβαιοῦν καὶ ἐγγυῶνται ὅτι οὗτος εἶναι ὄντως πληρεξούσιος καὶ ἀντιπρόσωπος τῆς τε μητρὸς καὶ ἀδελφοῦ του (στίχ. 17).

Τὸ κατωτέρω δημοσιευόμενον 71 εἶναι ἀκριβὲς ἀντίγραφον τοῦ πρωτοτύπου: ἴσον ἀπαράλλακτον τῷ πρωτοτύπῳ (στίχ. 23), φέρον ἀριθμὸν πρωτοκόλλου 2023, ἐξεδόθη δ' ἐν Ναυπλίῳ τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὴν ὑποβολὴν τοῦ πρωτοτύπου εἰς τὸ Ὑπουργεῖον. Διὰ τὴν ἀκρίβειαν τῆς ἀντιγραφῆς ὑπογράφει ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης Μ. Βερνάρδος (στίχ. 25 - 26).

69

Ἐπιτροπικὸν

1825, Μαΐου 19

Σίφνος

1 Ἐπειδὴ ἡ λαλᾶ μου, καὶ οἱ ἐκ πατρὸς θεοὶ μου ζητοῦν νὰ
2 μοῦ ἀφαιρέσωσι τὸ δικαίωμα, τὸ ὅποιον ἡ φύσις καὶ
3 ὁ νόμος με δίδει, νὰ κληρονομήσω τὴν πατρικὴν μου πε-
4 ριουσίαν, ὥς γνήσιον ἐκείνου τέκνον· διὰ τοῦτο ἀπο-
5 στέλλω τὸν νόμιμον σύζυγόν μου, ἀποκαθιστῶσα αὐ-
6 τὸν πληρεξούσιον ἐπίτροπόν μου, διὰ νὰ ἀπέλθῃ ὁ-
7 που ἀνήκει καὶ νὰ παραστήσῃ τὰ δίκαιά μου. καὶ
8 εἶμαι εὐχάριστος εἰς ὅ,τι ἤθελε κάμει, καὶ ὅπως ἤθελε
9 φερθῇ εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην. διὰ τοῦτο ὑποφαίνο-
10 μαι ἰδιοχείρως εἰς ἔνδειξιν.

11 τὴν 19 Μαΐου 1825. ἐν Σίφνῳ

2^α X. 12 μοσχουνδάκη κωνσταντίνου πάου

3^η X. 13 γεώργιος μάτζας ὥς ἐκ στόματος τῆς ἀνεψιάς μου μοσχουνδακιοῦ Ἀ-
14 κουσα μαρτυρῶ

4^η X. 15 Ἰωάννης μάτζας μάρτυς.

5^η X. 16 Ζαφείρης μάτζας μάρτυς

1^η X.

17 Νικόλαος Σπεράντζας

18 ὁ γράψας μαρτυρῶ

